

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/123/2024
Identifikačné číslo spisu:	7614220165
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7614220165.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Mgr. X. P., narodenej XX. C. XXXX, X. XXX, právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou VASIL & partners, s.r.o., IČO: 47240482, Košice, Kupeckého 320/33 proti žalovanej Mgr. O. X., narodenej XX. P. XXXX, M. XXX, právne zastúpenej advokátskou kanceláriou PUCHALLA, SLÁVIK & partners s.r.o., IČO: 36860 930, Košice, Thurzova 7, o ochranu osobnosti, náhradu nemajetkovej ujmy a iné, vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 1C/319/2014, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 10. marca 2022 sp. zn. 3Co/70/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 10. marca 2022 sp. zn. 3Co/70/2021 zrušuje a vec v mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 02. októbra 2020 č. k. 1C/319/2014-588 žalobu zamietol (výrok I.), žalovanej priznal plnú náhradu trov konania (výrok II.), štátu vo vzťahu k žalobkyni priznal plnú náhradu trov konania (výrok III.) a rozhodol, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník (výrok IV.).

1.1. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že žalobkyňa bola bývalou učiteľkou Základnej školy X., kde bola zamestnaná v období od 01. augusta 1994 do 31. októbra 2003. Žalovaná ako riaditeľka školy X. sa verejne vyjadrovala k osobe žalobkyne a to na viacerých miestach a prostredníctvom viacerých médií. Žalobkyňa sa domáhala v rámci ochrany osobnosti ospravedlnenia a náhrady nemajetkovej ujmy voči žalovanej za jej výroky v článku zverejnenom v X. občasníku č. 1, X/XXXX, v ktorom žalovaná ako riaditeľka školy uviedla: „V médiách (P.) bolo moje vyhlásenie veľmi krátke a strohé, v novinách označené úvodzovkami. Potvrdila som iba fakty, ktoré sa zakladajú na pravde, o čom existujú aj listinné dôkazy z prešetrovania zo strany rodičov. Na druhé mimoriadne zasadnutie Rady školy 09. júla 2012 bola prizvaná aj spomínaná učiteľka a riaditeľka školy, aby sa vyjadrili. Aj napriek tomu, že učiteľke sa pozvánka poslala doporučené poštou, na toto stretnutie sa nedostavila. A možno stačilo vtedy tak málo,

ukázať trochu pokory a slušnou formou vysvetliť svoje správanie a ospravedlniť sa rodičom za svoje správanie k ich deťom..." V periodiku F. v článku s názvom „A.?", bola uverejnená citácia žalovanej ako riaditeľky školy: „Keby to deti neboli potvrdili, tak by som sama neverila, že je také niečo možné."

1.2. Na základe vykonaného dokazovania dospel súd prvej inštancie k záveru, že žaloba nie je opodstatnená. Uviedol, že sa zaoberal existenciou miestneho, časového a vecného vzťahu žalovanej k plneniu jej úloh ako riaditeľky základnej školy a poukázal na to, že udalosti z roku 2012 boli opísané v rámci reportáže Televízie P. a v článku periodika F.. Nemal za preukázané, že by žalovaná iniciovala výrobu daných reportáží. V rámci oboch reportáží bola oslovená a vyjadrovala sa v pozícii riaditeľky školy, čo napokon žalobkyňa nespochybnila. Článok podpísaný žalovanou ako riaditeľkou školy v X. občasníku bol zverejnený v období publikovania reportáží Televízie P. a článku v periodiku F., pričom dátum publikovania v X. občasníku súdu zdokladovaný nebol. Súd prvej inštancie mal za to, že je zrejma časová následnosť zverejnenia vyhlásenia riaditeľky školy v miestnom periodiku po tom, ako došlo k celoslovenskej medializácii prípadu. Tiež konštatoval, že podľa jeho názoru existoval verejný záujem na zverejnení tohto vyhlásenia v X. občasníku spočívajúci v tom, že niektorí rodičia uvažovali o tom, že preložia deti na inú školu. Žalovaná ako riaditeľka školy neprekročila svoje kompetencie v zmysle § 24 zákona č. 596/2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov Z. z. Vyhlásenie urobila žalovaná v X. občasníku ako riaditeľka školy a nie ako fyzická osoba. Žalobkyňa žiadala súdnu ochranu v zmysle § 11 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) za výroky fyzickej osoby - žalovanej, avšak podľa názoru súdu prvej inštancie ich mala urobiť riaditeľka školy, t. j. štatutárny zástupca školy. Pre vedenie sporu na strane žalovanej tak podľa názoru súdu prvej inštancie chýbala vecná pasívna legitímácia. Súd prvej inštancie uzavrel, že žalobkyňou namietané informačné výroky žalovanej vo vzťahu k žalobkyni nemožno priradiť k žalovanej účastníčke ako fyzickej osobe, ale ako k štatutárnemu zástupcovi školy, preto konštatoval nedostatok vecnej pasívnej legitímácie a v dôsledku toho žalobu ako nedôvodnú zamietol.

1.3. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) tak, že žalovanej priznal v spore ich plnú náhradu a zároveň v zmysle § 259 CSP priznal štátu vo vzťahu k žalobkyni plnú náhradu vzniknutých trov za vyplatené trov svedočného.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 10. marca 2022 sp. zn. 3Co/70/2021 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovaná je povinná ospravedlniť sa žalobkyni uverejnením na vlastné náklady nasledujúceho textu v najbližšom vydaní X. a v najbližšom vydaní mesačníka O.: „V X. občasníku 1, X/XXXX, v reportáži Televízia P. zo dňa XX. XX. 2014 odvysielanej v relácii F. a S. - hlavné správy s názvom „Q.“ A v článku „A.“ publikovanom dňa XX. XX. 2014 v T. som uviedla viaceré nepravdivé a pravdu skresľujúce údaje o tom, že učiteľka základnej školy sa mala nevhodne správať k deťom, malo dochádzať k masírovaniu, „mucinkovaniu“, „ošahávaniu“ a ohmatávaniu v oblasti krku, pliec a prs a priväzovaním k stoličkám. O týchto obvineniach ma mali ako riaditeľku základnej školy informovať rodičia sťažnosťami na danú učiteľku. Deti mali uvádzané obvinenia potvrdiť. Všetky tieto tvrdenia sú nepravdivé a pravdu skresľujúce, preto sa za nich dotknutej učiteľke ospravedlňujem.“ Ospravedlnenie je žalobkyňa povinná zverejniť v lehote 100 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I), žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 10.000 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok II.), v prevyšujúcom zamietajúcom výroku potvrdil rozsudok (výrok III.) a žalovanej uložil povinnosť nahradiť trovy štátu a žalobkyni trovy prvostupňového a odvolacieho konania v celom rozsahu (výrok IV.)

2.1. Odvolací súd nepovažoval za správne, ak súd prvej inštancie pri rozhodovaní vychádzal z názoru o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej v konaní, a to vzhľadom na rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves zo dňa 19.8.2020 č. k. 4T/53/2017-787 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 29.9.2021 č. k. 7To/29/2021-873, ktorým bola žalovaná uznaná vinnou z prečinu ohovárania. Poukázal na to, že súd je pri rozhodovaní viazaný odsudzujúcim rozsudkom v trestnom konaní. Podľa odvolacieho súdu bolo nesporné, že žalobkyňa sa v konaní domáha náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú jej mala spôsobiť žalovaná, a to poskytnutím nepravdivých údajov a vyjadrení pre média Televíziu P. a F., ako aj svojím vyhlásením v periodiku X. občasník v dvojčísle X-X/XXXX. Odvolací súd považoval za zrejmé, že zákonné znaky skutkovej podstaty prečinu ohovárania sa zhodujú s okolnosťami relevantnými, resp. podstatnými pre rozhodnutie o žalobkyňou uplatnenom nároku a bol

toho názoru, že sú splnené predpoklady zodpovednosti vzniku občianskoprávných sankcií za nemajetkovú ujmu spôsobenú zásahom do osobnosti žalobkyne podľa § 13 Občianskeho zákonníka, keďže právoplatným odsúdením žalovanej za prečin ohovárania bola splnená podmienka existencie zásahu objektívne spôsobilého vyvolať nemajetkovú ujmu u žalobkyne, pričom tento zásah bol neoprávnený (protiprávny) a existovala príčinná súvislosť medzi zásahom a vzniknutou ujmovou na chránených osobnostných právach žalobkyne.

2.2. Za nedôvodné považoval odvolací súd námietky žalovanej, že žalovaná v konaní nie je pasívne vecne legitimovaná z dôvodu, že jednotlivé vyjadrenia médiám ako aj jej vyhlásenie v dvojčísle X. občasník uviedla ako riaditeľka školy. Odvolací súd poukazuje na vyššie uvedené rozhodnutia (v bode 2.1.), ktorými bola žalovaná uznaná vinnou z prečinu ohovárania, z ktorého jednoznačne možno vyvodíť protiprávny zásah objektívne spôsobilý vyvolať nemajetkovú ujmu žalobkyne. Zverejnenie nepravdivých informácií o fyzickej osobe je potrebné v zásade vždy posudzovať ako neoprávnený zásah do jej osobnostných práv, a to aj v prípade, že príslušná informácia nebude mať výslovne dezinformačný charakter. Odvolací súd mal preto za nesporné, že žalovaná bola v konaní pasívne vecne legitimovaná.

2.3. Pri úvahe o primeranosti požadovanej satisfakcie odvolací súd vychádzal z celkovej povahy, ako aj z jednotlivých okolností prípadu a prihliadal k intenzite, povahe a spôsobu neoprávneného zásahu, k charakteru a rozsahu zasiahnutej hodnoty osobnosti a k trvaniu i dĺžke vzniknutej nemajetkovej ujmy. Prihliadal najmä na skutočnosť, že žalovaná vedome poskytla nepravdivé vyjadrenia a informácie médiám, na základe ktorých bola žalobkyňa vykresľovaná ako osoba pedofilne orientovaná, ubližujúca deťom, na základe čoho bol jej pracovný pomer na Základnej škole X. ukončený. Následne žalovaná poskytla písomne vyhlásenie, zverejnené v dvojčísle X-X/XXXX periodika X. občasník, v ktorom účelovo pokračovala v šírení nepravdivých informácií o žalobkyni ako učiteľke pedofilke, ktorá kvôli nevhodnému správaniu už nepracuje na Základnej škole X.. Konala tak napriek tomu, že už pri poskytovaní vyjadrení pre médiá, ako aj pri poskytnutí uvedeného písomného vyhlásenia vedela a úmyselne zatajila, že žalobkyňa všetky tvrdenia týkajúce sa jej údajného nevhodného správania napadla ako nepravdivé v konaní na súde. V tom čase bol v prospech žalobkyne vynesенý aj rozsudok o neplatnom skončení pracovného pomeru, na základe ktorého bola uzročená s tým, že ďalším šírením takýchto informácií a údajov môže spôsobiť šírenie nepravdivých údajov, ktoré sú spôsobilé v značnej miere ohroziť a poškodiť vážnosť žalobkyne u spoluobčanov a tiež ohroziť alebo úplne zmať možnosti jej ďalšieho uplatnenia v profesii učiteľa. Vzhľadom na to, že konaním žalovanej bola v značnej miere znížená dôstojnosť a vážnosť žalobkyne v spoločnosti, mal odvolací súd za to, že sú splnené podmienky pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 10.000 eur, ako aj na primerané zadosťučinenie formou ospravedlnenia sa žalobkyni v periodiku X. občasník a O.. Zásah do osobnostných práv spôsobený prečinom ohovárania za daných okolností treba podľa odvolacieho súdu považovať za mimoriadne závažný. Vzhľadom na to, že žalovanej bola uložená povinnosť ospravedlniť sa žalobkyni v periodiku X. občasník a O., súd zamietol jej návrh, ktorým žiadala, aby sa jej žalovaná písomne ospravedlnila aj listom.

2.4. O nároku na náhradu trov konania odvolací súd rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 2 CSP tak, že žalobkyni priznal nárok na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania v celom rozsahu.

3. Žalovaná (ďalej aj ako „dovolateľka“) podala voči rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP a z § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Žiadala, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Dovolateľka zároveň podala návrh na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku v zmysle § 444 ods. 1 CSP.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces dovolateľka namietala v súvislosti s nepreskúmateľnosťou a arbitrárnosťou rozhodnutia. Uviedla, že napadnuté rozhodnutie nebolo dostatočne odôvodnené, odkazovalo len na jeho väzanosť trestným rozsudkom a nekriticky prebralo nepreukázané a nedostatočné tvrdenia žalobkyne. Na základe uvedeného žalovaná tento postup považovala aj za porušenie princípu rovnosti strán sporu. Mala za to, že žalobkyňa nepreukázala existenciu nemajetkovej ujmy, ktorá sa spravidla prejaví najmä zníženou dôstojnosťou a vážnosťou fyzickej osoby v spoločnosti a tiež nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi vyššie uvedenými následkami a konaním žalovanej. Poukázala na to, že nikto z predvolaných svedkov nevypovedal, žeby bola žalobkyňa v obci vystavená značnému pohrdaniu, útokom na jej osobu, posmechu či podobným negatívnym prejavom, bola

potvrdená len skutočnosť, že žalobkyňa nebola v roku 2014 opätovne zvolená za poslankyňu obecného zastupiteľstva. Uviedla, že súd prvej inštancie sa sústredil len na vyriešenie otázky pasívnej vecnej legitímácie a z dôvodu jej nedostatku žalobu bez ďalšieho zamietol, pričom odvolací súd vo svojom napadnutom zmeňujúcom rozsudku doplnenie dokazovania v tomto smere nijako nedoplnil (ani to nebolo navrhované) a rozhodol o danosti vzniku závažnej ujmy len na základe nepreukázaných a nedostatočných tvrdení žalobkyne. Podľa dovolateľky bolo potrebné dokazovaním zisťovať mieru zníženia dôstojnosti alebo vážnosti osoby v spoločnosti. Naproti tomu sa odvolací súd v napadnutom rozsudku obmedzil len na strohé konštatovanie s tým, že tieto výroky nie sú doplnené odkazom na vykonané dokazovanie a nie sú bližšie vysvetlené úvahy súdu, ktorým sa pri prijatí týchto tvrdení riadil. Dovolaiteľka za nesprávny procesný postup považovala aj priznanie neprimeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorú odvolací súd nijako nezdôvodnil, len nekriticky prevzal od žalobkyne. Podľa nej výška nemajetkovej ujmy nebola preskúmateľná. Pri rozhodovaní o jej výške pritom odvolací súd nevychádzal z kritérií dovodených judikatúrou ani neurčil mieru zásahu do osobnostných práv ich vyvažovaním voči právu na slobodu prejavu a šírenie informácií, v medziach ktorých žalovaná konala. Poukázala na to, že osoba, ktorá sa ako relatívne verejne činná osoba v súvislosti so svojím konaním dostane do oblasti krátkodobého verejného záujmu, je povinná strpieť istý zásah do svojich osobnostných práv, v záujme naplnenia ústavného práva na informácie verejnosti o veciach verejného záujmu. Pri strete práva na ochranu osobnosti so slobodou prejavu je nutné pomocou testu proporcionality určiť, ktorá sloboda má byť uprednostnená. Podľa dovolateľky tak citlivá téma vyvolala nepochybne verejný záujem v obci a vyžadovala si aj adekvátne informácie verejnosti. Ani skutočnosť, že údajne konanie žalobkyne nebolo vyhodnotené ako trestný čin, neznamenalo, že sa takéto konanie nedialo ani v miere menšej intenzity. Do pozornosti dovolaciemu súdu dala aj výpovede svedkov pred súdom prvej inštancie, pričom aj na základe týchto výpovedí nebolo namieste tvrdiť, že žalovaná oznámila o žalobkyni vedome nepravdivé informácie. Dovolaiteľka bola toho názoru, že pokiaľ by súd jej konanie vyhodnotil ako zásah do osobnostných práv, mal vychádzať z toho, že výška náhrady nemajetkovej ujmy nesmie byť bezdôvodným obohatením pre poškodeného a zároveň by nemala byť pre pôvodcu protiprávneho zásahu likvidačná, o čo v danom prípade jednoznačne išlo. Nakoľko žalobkyňa sama odstránila spornosť vo vzťahu k výrokom učeným do televíznych a novinových reportáží, v tomto smere malo ísť len o uverejnenie jediného článku a to v X. občasníku a mala za to, že intenzita zásahu nebola taká vážna ako pri celoslovenskom denníku. Závažnosť zásahu nedosahuje takú intenzitu, vo vzťahu ku ktorej by náhrada vo výške 10.000 eur bola primeraná. Odvolací súd nevykonával v tomto smere žiadne dokazovanie a sám si dotvoril skutkový stav (bod 37 napadnutého rozhodnutia) a neuviedol z akých vykonaných dôkazov tento úmysel žalovanej dôvodil, alebo čím mal byť preukázaný (mimo nepodloženého tvrdenia žalobkyne).

3.2. Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka identifikovala pri riešení otázky pasívnej vecnej legitímácie, keďže mala za to, že právny názor odvolacieho súdu, že odsúdenie fyzickej osoby za trestný čin znemožňuje to, aby za týmto trestným činom spôsobenú škodu zodpovedal zamestnávateľ fyzickej osoby, je neakceptovateľný s poukazom na ustálenú rozhodovaciu prax (sp. zn. 4Tz 5/2000, 2Tz 13/002, R 29/1969, R 14/1962). Podľa nej bolo nesprávne tvrdenie, že tým, že osoba svojím konaním spáchala trestný čin, hoci v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh, jedná sa o exces, za ktorý jej zamestnávateľ nezodpovedá, čo dokazujú aj vyššie uvedené judikáty. Dovolaiteľka uviedla, že za trestný čin ohovárania mohla byť odsúdená iba žalovaná, nakoľko zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov ani neumožňuje, aby trestný čin ohovárania spáchala právnická osoba, to však nevylučuje jej občianskoprávnu zodpovednosť za následky. Napadnutý rozsudok teda zmätočne na jednom mieste konštatuje, že je viazaný trestným rozsudkom, z ktorého vyplýva, že „žalovaná v priestoroch Základnej školy X. a inde vystupujúc ako O. X., riaditeľka základnej školy" poskytla údaje o žalobkyni, ale na druhej strane zdôvodňujúc práve touto viazanosťou vylučuje zodpovednosť predmetnej základnej školy a to aj s odôvodnením, že oprávnenia riaditeľa školy smerujú len dovnútra školy. Takéto odôvodnenie označila za rovnako nezmyselné, pretože riaditeľ bez ohľadu na jeho oprávnenia vymedzené v školskom zákone je štatutárom právnickej osoby podľa § 20 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Bolo preukázané, že predmetné média oslovili dovolateľku práve ako štatutárny orgán základnej školy, a táto bola oprávnená v jej mene vystupovať navonok. Pri ustálení pasívnej vecnej legitímácie mal odvolací súd vychádzať aj z toho, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno, keďže nepreukázala, že dovolateľka

predmetné výroky učinila ako fyzická osoba bez priamej súvislosti s plnením pracovných úloh. Žalobkyňa pritom podľa žalovanej nijako nepreukázala, že dovolateľka svoj článok v periodiku uverejnila ako súkromná osoba, pričom čo sa týkalo výrokov učinенých v televíznych a novinových reportážach, sama žalobkyňa návrhom na zmenu žaloby pripustila, že za tieto výroky zodpovedá Základná škola X., a teda sa pasívna vecná legitímácia ohľadom týchto vyjadrení stala nespornou, z čoho mal súd vychádzať, ale napriek tomu to napadnutý rozsudok nezohľadnil.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalovanej zamietol ako nedôvodné a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) rozsudkom zo dňa 28. februára 2024 sp. zn. 7Cdo/141/2022 dovolanie žalovanej ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP. Zároveň najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP. Podľa najvyššieho súdu nebolo konanie pred odvolacím súdom postihnuté namietanou vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 a § 393 ods. 2 CSP, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu bolo podľa najvyššieho súdu dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov vychádzal, akými úvahami sa riadil a ako ich právne posudzoval. Najvyšší súd bol tiež tej mienky, že odvolací súd vytvoril obom stranám rovnakú možnosť vyjadriť sa k veci, k vykonanému dokazovaniu, k priebehu konania a k vyjadreniam protistrany, ako aj rovnakú možnosť navrhovať dôkazy. Pokiaľ dovolateľka namietala neprimerané priznanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorú podľa nej odvolací súd nijako neodôvodnil, dovolací súd v tejto súvislosti uviedol, že odvolací súd zohľadnil kritériá pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy s poukazom na osobu žalobkyne a jej doterajší život, závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo a závažnosť následkov, ktoré žalobkyni vznikli. Dovolací dôvod uplatnený podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP najvyšší súd nepovažoval za dôvodný, keďže napadnutým rozhodnutím nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v otázke riešenia pasívnej vecnej legitímácie v spore o ochranu osobnosti. K nastolenej otázke posúdenia pasívnej vecnej legitímácie žalovanej v spore dovolací súd uviedol, že odvolací súd postupoval správne, keď poukázal na to, že žalovaná bola právoplatne odsúdená za trestný čin ohovárania, z ktorého bolo možné jednoznačne vyvodit' protiprávny zásah objektívne spôsobilý vyvolať nemajetkovú ujmu žalobkyne.

6. Predmetný rozsudok najvyššieho súdu žalovaná napadla ústavnou sťažnosťou, ktorej Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) vyhovel nálezom č. k. I. ÚS 387/2024-44 z 21. novembra 2024, ktorým zrušil rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/141/2022 z 28. februára 2024 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. O náhrade trov konania ústavný súd rozhodol podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde a z titulu trov právneho zastúpenia priznal žalovanej sumu 1.285,13 eura.

6.1. Ústavný súd akcentoval ustálené právne závery týkajúce sa viazanosti civilného súdu trestným rozsudkom. Poukázal na to, že v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu bola ustálená otázka rozsahu viazanosti civilného súdu trestným rozsudkom, a to nielen pokiaľ ide o výšku škody, ale aj pokiaľ ide o vznik, resp. spôsobenie škody ako základného predpokladu zodpovednosti za škodu, t. j. súd rozhodujúci v civilnom konaní o náhrade škody spôsobenej trestným činom je viazaný právoplatným odsudzujúcim rozsudkom trestného súdu (jeho výrokovou časťou), a to vo vzťahu k všetkým skutočnostiam, ktoré boli podmienkou odsúdenia páchatel'a za tento trestný čin (napr. R 35/1993, sp. zn. 1Obdo/41/2011, sp. zn. 3Obo/18/2015, sp. zn. 8Cdo/82/2018). Uvedená ustálená prax odvolacieho súdu bola aprobovaná aj rozhodnutiami ústavného súdu (m. m. I. ÚS 269/2011, III. ÚS 507/2013). Žalovaná bola uznaná vinnou za prečin ohovárania podľa § 373 ods. 1 a 2 písm. b) a c) Trestného zákona platného a účinného v čase spáchania prečinu. Konanie vo veci žaloby o ochranu osobnosti s náhradou nemajetkovej ujmy nestráca na svojej „sporovosti“ ani v prípade, ak konaniu predchádzalo právoplatné odsúdenie za prečin ohovárania.

6.2. K posúdeniu nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej ústavný súd uviedol, že posúdenie zodpovednosti za nemajetkovú ujmu pri zásahu do osobnostných práv fyzickou osobou, ktorá bola právnickou osobou použitá na výkon jej činnosti, sa riadi analogicky (aplikáciou analogia legis) § 420 a

nasl. Občianskeho zákonníka, ktorý obsahuje právnu úpravu zodpovednosti za majetkovú ujmu spôsobenú v majetkovej sfére poškodeného (I. ÚS 137/07), a preto pokiaľ neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby bol spôsobený niekým, kto bol použitý právnickou osobou na realizáciu činnosti tejto právnickej osoby, považuje sa takýto zásah za zásah spôsobený priamo právnickou osobou. Pre posúdenie, či išlo o takúto činnosť, je určujúca existencia miestneho, časového a vecného vzťahu k plneniu danej činnosti (sp. zn. 3Cdo/228/2012). Odvolací súd nepovažoval aplikáciu § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka za správnu, čo žalovaná spochybnila v dovolaní, poukazujúc na rozsudky vydané v trestných veciach, v ktorých dovolací súd zotrval vo svojej podstate na potrebe aplikácie § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka v adhéznom konaní aj v prípadoch uplatňovania náhrady škody, ktorú zamestnanec spôsobil zavineným porušením povinností pri plnení úloh alebo v priamej súvislosti s ním (spáchanie trestného činu). Argumentácia žalovanej v ústavnej sťažnosti, ktorá sa zameriava na totožnosť princípu, podľa ktorého je právne možné plniť pracovné úlohy a súčasne spáchať trestný čin, pričom uvedené neznamena automaticky vyvinenie sa zamestnávateľa, má preto podľa ústavného súdu svoje ratio uplatniteľné v konkrétnych okolnostiach tu prejednávanej veci. Odôvodnenie najvyššieho súdu vylučujúce analógiu v prejednávanej veci z dôvodu odlišného skutkového stavu považuje ústavný súd za nezohľadňujúce celkový text dovolania, jeho obsah a zvolenú argumentáciu týkajúcu sa uplatnenia zodpovednosti za nemajetkovú ujmu pri zásahu do osobnostných práv, ktorá sa v kontexte jednoduchého odkazu odvolacieho súdu na odsudzujúci rozsudok zameriavala celkom logicky na princíp, podľa ktorého je právne možné plniť pracovné úlohy a súčasne spáchať trestný čin, pričom uvedené neznamena automaticky vyvinenie sa zamestnávateľa. Odôvodnenie najvyššieho súdu je preto podľa ústavného súdu nedostatočné s následkom porušenia práva sťažovateľky na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie.

6.3. K nepreukázaniu splnenia podmienok na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy a k neprimeranosti jej sumy ústavný súd uviedol, že rozhodujúcou okolnosťou pre konštatovanie záveru o splnení predpokladov na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy je to, že morálne zadosťučinenie sa v konkrétnych okolnostiach veci javí ako nedostatočné, najmä (nie však výlučne) z dôvodu, že došlo k značnému zníženiu dôstojnosti alebo vážnosti dotknutej osoby. V nadväznosti na uvedené ústavný súd vyslovil, že rozsudok odvolacieho súdu obsahuje konštatáciu o tom, že u žalobkyne bola v značnej miere znížená dôstojnosť a vážnosť, no odvolací súd tento záver ničím okrem paušálneho odkazu na odsudzujúci rozsudok neodôvodnil. Medzi zákonné znaky skutkovej podstaty prečinu ohovárania patrí existencia nepravdy spôsobilej značnou mierou ohroziť vážnosť poškodeného alebo spôsobiť mu inú vážnu ujmu, nie však existencia nepravdy, ktorá spôsobila samotné zníženie dôstojnosti a vážnosti v značnej miere. Už len z uvedeného dôvodu nemôže bez ďalšieho paušálny odkaz na odsudzujúci rozsudok obstať. Ústavný súd dodal, že rozsudok odvolacieho súdu neobsahuje dokonca ani vymedzenie skutkových tvrdení žalobkyne k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy s návrhom na vykonanie dôkazov, takže následne logicky absentuje aj právna argumentácia k ich prípadnému preukázaniu a k záveru o tom, či žalobkyňa, ktorú zaťažuje dôkazné bremeno, ho aj uniesla. Rozhodnutie odvolacieho súdu tak podľa ústavného súdu nezodpovedá základným zákonným požiadavkám, ktorých splnenie sa vyžaduje pre záver o presvedčivosti jeho odôvodnenia, ktorá je o to naliehavejšia v prípadoch, v ktorých rozhodnutím odvolacieho súdu došlo k zásadnej zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie tak, ako je tomu v prejednávanej veci. V tomto smere teda nemôže podľa ústavného súdu obstať paušálny odkaz odvolacieho súdu na odsudzujúci rozsudok vydaný vo veci prečinu ohovárania a ani ničím nepodložený, a tak aj arbitrárny záver, že „konaním žalovanej bola v značnej miere znížená dôstojnosť ako aj vážnosť žalobkyne v spoločnosti“. Absentuje v ňom totiž to, čo je pre záver o značnom znížení dôstojnosti a vážnosti žalobkyne v spoločnosti kľúčové, a to dostatočné preukázanie reakcie, ktorú neoprávnený zásah do osobnosti žalobkyne vyvolal v jej rodinnom, pracovnom alebo inom prostredí.

6.4. Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy prihliada všeobecný súd hlavne na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za akých k porušeniu práv konkrétnej osoby došlo. Ústavný súd konštatoval, že pokiaľ najvyšší súd k priznaniu náhrady nemajetkovej ujmy odkázal na bod 34 odôvodnenia odvolacieho súdu, podľa ktorého boli podmienky na priznanie tejto náhrady splnené paušálnym poukazom na odsudzujúci rozsudok žalovanej, jeho odôvodneniu chýbajú jasné a zrozumiteľné odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s uplatneným nárokom na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy, ako aj so sumou uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Nedostatočnosť odôvodnenia k priznaniu náhrady nemajetkovej ujmy nesie so sebou logicky ako

ďalší následok nedostatočnosť odôvodnenia k priznanej výške tejto náhrady. Pokiaľ odvolací súd neodôvodnil, v čom spočíva značné zníženie dôstojnosti a vážnosti žalobkyne, potom logicky absentuje aj preskúmanie závažnosti takto údajne vzniknutej ujmy. Ústavný súd dospel k záveru, že vzhľadom na existujúcu arbitrárnosť odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nemožno logicky ani odôvodnenie, ktoré je obsahom napadnutého rozsudku najvyššieho súdu v kontexte namietanej vady zmätočnosti pre nedostatočnosť odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, považovať za ústavne udržateľné, keďže požiadavky na riadne odôvodnenie v podstatnom najvyšší súd vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu neposudzuje v kontexte ustálenej rozhodovacej činnosti upravujúcej vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a jej výšku. Uvedený nedostatok odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu preto spôsobuje, že ústavnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu vykazuje znaky formálnosti, a preto ho v podmienkach daných účinnou ochranou základných práv a slobôd strany v spore nemožno akceptovať ako ústavne súladné, keďže nespĺňa minimálne požiadavky, ktoré sú na odôvodnenie súdnych rozhodnutí kladené. Ústavný súd tak skonštatoval, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu v časti týkajúcej sa vysporiadovania sa s namietanou vadou zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Najvyšší súd je po vrátení veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť, pričom v tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

7. Najvyšší súd uznesením z 12. mája 2025 sp. zn. 7Cdo/123/2024 do právoplatného skončenia konania o dovolaní žalovanej odložil vykonateľnosť rozsudku odvolacieho súdu, keďže návrh žalovanej na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu bol dôvodný.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie (pozri bod 3.) podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie (pozri bod 2.) vydané (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z.) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je podané dôvodne.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

11. Žalovaná prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Dovolací súd skôr ako opäť pristúpi k posúdeniu, či je opodstatnená argumentácia dovolateľky o nesprávnom procesnom postupe odvolacieho súdu, ktorým jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces považuje za podstatné zdôrazniť, že viazanosť právnym názorom vysloveným v rozhodnutí ústavného súdu, § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky upravuje to, čo sa v teórii označuje ako vertikálny precedens s kasačnou záväznosťou, kde „vyšší“ orgán prikazuje „nižšiemu“, ako má vo veci ďalej postupovať a rozhodnúť. Orgán verejnej moci je po náleze ústavného súdu povinný ho vykonať a

riadiť sa ním pri prerokovávaní a rozhodovaní vo veci. Vec musí rozhodnúť a posúdiť tak, ako mu ústavný súd prikázal (k tomu viď aj LALÍK, M., LALÍK, T. Zákon o ústavnom súde. Komentár. Bratislava: WOLTERS KLUVER SR, 2019, s. 404).

13. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vétrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

15. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

16. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným

spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

17. Žalovaná v podanom dovolaní (tiež) vytýkala odvolaciemu súdu nedostatok dôvodov, predovšetkým dostatočné nevysporiadanie sa s námietkami, ktorými brojila voči posúdeniu pasívnej vecnej legitímácie v spore, preukázania splnenia podmienok na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a primeranosti tejto náhrady.

18. Ako zdôraznil sám ústavný súd v prejednávanej veci, posúdenie zodpovednosti za nemajetkovú ujmu pri zásahu do osobnostných práv fyzickou osobou, ktorá bola právnickou osobou použitá na výkon jej činnosti, sa riadi analogicky (aplikáciou analogia legis) § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktorý obsahuje právnu úpravu zodpovednosti za majetkovú ujmu spôsobenú v majetkovej sfére poškodeného (I. ÚS 137/07), a preto pokiaľ neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby bol spôsobený niekým, kto bol použitý právnickou osobou na realizáciu činnosti tejto právnickej osoby, považuje sa takýto zásah za zásah spôsobený priamo právnickou osobou. Pre posúdenie, či išlo o takúto činnosť, je určujúca existencia miestneho, časového a vecného vzťahu k plneniu danej činnosti (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/228/2012 z 26. septembra 2013).

19. Súd prvej inštancie v rozsudku konštatoval nedostatok vecnej pasívnej legitímácie žalovanej, pričom sa v intenciách už uvedenej analógie legis uplatniteľnej pri posudzovaní zodpovednosti za nemajetkovú ujmu pri zásahu do osobnostných práv zaoberal otázkou existencie miestneho, časového a vecného vzťahu žalovanej k plneniu jej úloh ako riaditeľky základnej školy s výsledkom, podľa ktorého inkriminované vyhlásenia urobila žalovaná ako riaditeľka školy, nie fyzická osoba. Odvolací súd posúdenie vecnej pasívnej legitímácie sťažovateľky spochybnil, a tým aj posúdenie veci aplikáciou § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, len odkazom na odsudzujúci rozsudok vydaný vo veci žalovanej za prečin ohovárania. V dôsledku existencie odsudzujúceho rozsudku teda odvolací súd nepovažoval aplikáciu § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka za správnu, čo žalovaná v konaní spochybňovala argumentáciou, podľa ktorej je právne možné plniť pracovné úlohy a súčasne spáchať trestný čin, pričom uvedené neznamena automaticky vyvinenie sa zamestnávateľa, ktoré dôvody majú svoje ratio i v konkrétnych okolnostiach prejednávanej veci, s ktorými sa odvolací súd relevantne nevysporiadal.

20. Nedostatočné bolo aj odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v otázke vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Otázky vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy pri zásahu do osobnostných práv, ako aj suma tejto náhrady sú nepochybne predmetom stabilnej a bohatej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu a ústavného súdu, pričom závery z tejto rozhodovacej činnosti vyplývajúce sú v plnej miere aplikovateľné aj na prejednávajúcu vec. Pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch sa od žalobcu v konaní o ochranu osobnosti vyžaduje, aby preukázal (uniesol dôkazné bremeno na svoje tvrdenie), že v dôsledku neoprávneného zásahu do jeho osobnosti nebolo postačujúcim priznanie morálnej satisfakcie, najmä (nie však výlučne) preto, lebo v značnej miere bola znížená jeho dôstojnosť ako osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti (m. m. II. ÚS 418/09, III. ÚS 115/2024). Jedinou podmienkou na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je (iba) to, že sa morálne zadosťučinenie javí ako nedostatočné. Okrem prípadov, v ktorých došlo k značnému zníženiu dôstojnosti alebo vážnosti dotknutej osoby v spoločnosti, prichádza náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch do úvahy aj v ďalších prípadoch, v ktorých neoprávnený zásah nie je nevyhnutne spojený so znížením dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti, priznanie tejto náhrady však odôvodňujú iné okolnosti (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/137/2008 z 18. februára 2010). Rozhodujúcou okolnosťou pre konštatovanie záveru o splnení predpokladov na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy je totiž to, že morálne zadosťučinenie sa v konkrétnych okolnostiach veci javí ako nedostatočné, najmä (nie však výlučne) z dôvodu, že došlo k značnému zníženiu dôstojnosti alebo vážnosti dotknutej osoby.

21. Ústavný súd sa v danej súvislosti vyjadril v tom smere (pozri body 80. až 84. nálezu), že pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy musí súd považovať za preukázané, že sú tu okolnosti, ktoré

nasvedčujú tomu, že z hľadiska intenzity, trvania rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých fyzickej osobe vzhľadom na jej postavenie v rodine a v spoločnosti v konkrétnom prípade nepostačuje zadostučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy sa posudzuje aj so zreteľom na ohlas zásahu, ako aj na dĺžku trvania ujmy (R 29/2001), ktoré musia byť takisto preukázané (m. m. II. ÚS 418/09). Pri posudzovaní miery, akou bola zásahom znížená dôstojnosť alebo vážnosť osoby v spoločnosti, treba vychádzať z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal v rodinnom, pracovnom či inom prostredí fyzickej osoby. Túto mieru treba zisťovať dokazovaním a posúdiť na základe poznania a vyhodnotenia tejto reakcie. Iba v prípade, ak sa dostatočne preukáže reakcia svedčiaca o znížení dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti v značnej miere v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka, môže byť fyzickej osobe výnimočne subsidiárne priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/15/03 z 30. apríla 2003). Rozsudok odvolacieho súdu obsahuje konštatáciu o tom, že u žalobkyne bola v značnej miere znížená dôstojnosť a vážnosť, no krajský súd tento záver ničím okrem paušálneho odkazu na odsudzujúci rozsudok neodôvodňuje. Pritom medzi zákonné znaky skutkovej podstaty prečinu ohovárania patrí existencia nepravdy spôsobilej značnou mierou ohroziť vážnosť poškodeného alebo spôsobiť mu inú vážnu ujmu, nie však existencia nepravdy, ktorá spôsobila samotné zníženie dôstojnosti a vážnosti v značnej miere. Už len z uvedeného dôvodu nemôže bez ďalšieho paušálny odkaz na odsudzujúci rozsudok obstať. Rozsudok odvolacieho súdu z neobsahuje ani vymedzenie skutkových tvrdení žalobkyne k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy s návrhom na vykonanie dôkazov, takže následne logicky absentuje aj právna argumentácia k ich prípadnému preukázaniu a k záveru o tom, či žalobkyňa, ktorú zaťažuje dôkazné bremeno, ho aj uniesla. Pritom konanie vo veci ochrany osobnosti, ktorému predchádza právoplatné odsúdenie za prečin ohovárania, nestráca na svojej „sporovosti“. Za týchto okolností preto rozhodnutie odvolacieho súdu nezodpovedá základným zákonným požiadavkám, ktorých splnenie sa vyžaduje pre záver o presvedčivosti jeho odôvodnenia. Požiadavka presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je o to naliehavejšia v prípadoch, v ktorých rozhodnutím odvolacieho súdu došlo k zásadnej zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie tak, ako to je aj v tu prejednávanej veci. Súd prvej inštancie žalobu žalobkyne zamietol z dôvodu chýbajúcej pasívnej vecnej legitímácie, takže sa otázkami vecného posúdenia nárokov nemal dôvod zaoberať. Za týchto okolností je rozsudok odvolacieho súdu jediným rozhodnutím, v ktorom sa argumentácia k vecnému posúdeniu nárokov nachádza, resp. mala nachádzať. Požiadavka presvedčivosti záverov k vecnému posúdeniu nárokov je preto o to naliehavejšia. V tomto smere teda nemôže obstať paušálny odkaz odvolacieho súdu na odsudzujúci rozsudok vydaný vo veci prečinu ohovárania (bod 34 rozsudku odvolacieho súdu) a ani ničím nepodložený záver, že „konaním žalovanej bola v značnej miere znížená dôstojnosť ako aj vážnosť žalobkyne v spoločnosti“ (bod 38 rozsudku odvolacieho súdu). Absentuje v ňom totiž to, čo je pre záver o značnom znížení dôstojnosti a vážnosti žalobkyne v spoločnosti kľúčové, a to dostatočné preukázanie reakcie, ktorú neoprávnený zásah do osobnosti žalobkyne vyvolal v jej rodinnom, pracovnom alebo inom prostredí.

22. V súlade s § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP, je nepreskúmateľné a takéto rozhodnutie súdu odníma strane sporu možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jeho právo na spravodlivý súdny proces (čo zakladá vadu konania podľa § 431 ods. 1 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP), pretože mu upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

23. S poukazom na vyššie uvedené, ako aj vychádzajúc zo záverov ústavného súdu vyjadrených v zrušujúcom uznesení (bod 6.), dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí vadou v konaní podľa § 420 písm. f) CSP. Preto dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449

ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

24. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). O trovách dovolacieho konania preto rozhodne odvolací súd.

25. Keďže dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu bolo zrušené z procesných dôvodov, dovolací súd sa už nevyporiadoval s namietaným nesprávnym právnym posúdením ako ďalším dôvodom dovolania (bod 3.2.).

26. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

27. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.